

Jurkovičova vila otevřena po rekonstrukci Moravská galerie v Brně

Ulice Jana Nečase 2, Brno–Žabovřesky

otevření vily oslavíme 31.3. 2011 v 17 h
v Uměleckoprůmyslovém muzeu, Husova 14 / Respirium
na vernisáži výstavy Made in Villa

AUTOŘI OBNOVY VILY A ZAHRADY

TRANSAT ARCHITEKTI / Petr Všetečka, Robert Václavík, Karel Menšík, Alena Všetečková

SPOLUAUTOR OBNOVY ZAHRADY

Tomáš Jiránek

AUTOR EXPOZICE

Ateliér Štěpán

AUTOR MALBY NA SKLE NA PRŮČELÍ DOMU

Josef Bolf

KURÁTORKA MG A ODBORNÝ GARANT REKONSTRUKCE

Martina Lehmannová

Po rozsáhlé rekonstrukci bude veřejnosti opět přístupná vila známého architekta Dušana Jurkoviče v brněnských Žabovřeskách. Vila, kterou od roku 2006 spravuje Moravská galerie v Brně, byla zrestaurována a opravena do podoby, která navozuje co nejdokladnější představu o atmosféře, uspořádání interiérů a způsobu užívání vily v době, kdy zde žila Jurkovičova rodina. „Secesní skvost“ z roku 1906 patří k vrcholným příkladům modernistické architektury inspirované britskou a vídeňskou tvorbou s prvky lidového umění.

Od dubna letošního roku si mohou návštěvníci vychutnat neobyčejnou atmosféru domu, ve stálé expozici se seznámit s tvorbou Dušana Jurkoviče a v krátkodobé výstavě prostudovat průběh rekonstrukce domu. Otevření vily společně oslavíme 31. března 2011 na vernisáži výstavy Made in Villa od 17 h v Uměleckoprůmyslovém muzeu.

Prohlídky Jurkovičovy vily s výkladem zahájíme v pátek 1. dubna 2011. Zájemci o prohlídku vily se musí předem objednat na webových stránkách Moravské galerie v Brně www.moravska-galerie.cz/jurkovicova-vila.

*„K obnově domu jsme od počátku přistupovali jako k **restaurování exponátu**, zvláštnímu ovšem svou velikostí, složitostí a tím, že se v něm budou pohybovat návštěvníci. I když jich mohou být jen malé skupiny, rozhodli jsme se, že jim nabídneme **prostředí bez bariér**. Restaurování domu znamenalo **odkrývání Jurkoviče**“, především jeho práce s měřítkem, detailem a barvami. V tomto smyslu nás nezklamal, pro mnohé může být překvapením právě jeho autentická barevnost daná lazurováním dřeva, neboť jeho nejznámější stavby jsou dnes*

5 budov, 1 galerie.

Pražákův palác Uměleckoprůmyslové muzeum Místodržitelství palác Jurkovičova vila Rodný dům Josefa Hoffmanna

přebarveny krycími nátěry. Abychom jeho autentickým subtilním tónům nekonkurovali, mají nově vložené formy většinou bílé povrchy. Péče o vilu jako o sbírkový předmět ovlivnila i technické řešení obnovy: během opravy střech vilu chránil mohutný ‚dům nad domem‘, k technickým sítím v domě přibylo zabezpečení včetně automatického hasícího systému neboť dům je převážně dřevěný.“

Petr Všeťčka
architekt rekonstrukce

DUŠAN JURKOVIČ A JEHO VILA

Architekt **Dušan Jurkovič (1868-1947)** patří mezi nejvýznamnější architekty Česka a Slovenska. Narodil se na Slovensku, vrcholné tvůrčí období prožil v Brně (1899-1919), po vzniku Československa odešel do Bratislavy pomáhat utvářet slovenskou architekturu. Po dokončení stavby Dušan Jurkovič svůj dům otevřel veřejnosti expozicí **Dušan Jurkovič – Výstava architektury a uměleckého průmyslu** (26. srpna – 20. září 1906). Návštěvníci se tak mohli seznámit s nejnovějšími trendy v oblasti architektury, interiérové tvorby, ale i technického vybavení domu. Jurkovič se do domu nastěhoval už v roce 1906. Obýval ho s manželkou Boženou a dvěma syny Janem a Jiřím, roku 1907 se narodil nejmladší Pavel. V domě bydlely i dvě hospodyně a jeden správce domu, jehož byt se nacházel v suterénu.

Vlastní **vila Dušana Jurkoviče** v Brně-Žabovřeskách patří k jeho nejvýznamnějším architektonickým realizacím. Spojuje v sobě vlivy britské, vídeňské a skandinávské moderny a lidového umění. Jurkovič při projektování dbal na harmonický soulad architektury a interiéru, dům vybavil nábytkem podle vlastního návrhu a řadou uměleckých děl spřízněných tvůrců. Dům patří mezi stavby ztělesňující soudobou ideu „domu milovníka umění“ a gesamtkunstwerku.

Stavba vily proběhla v roce **1906**. Jurkovič zakoupil už v roce 1905 pozemek v lokalitě Pod Císařským kopcem v tehdy ještě samostatných Žabovřeskách. Krásná krajina s výhledem na řeku Svratku a kopcovitým obzorem se podle jeho představy měla stát místem pro vznik celé kolonie domů pro umělce, tak jak je znal z Vídně (domy na Hohe Warte od Josefa Hoffmanna) nebo Darmstadtu (kolonie na Mathildenhöhe od Josefa Marii Olbricha).

Dům je postavený na kamenném základě a z kamene je také vstupní arkáda. Jurkovič používal místní zdroje, výrazný je především červenavý slepenec pravděpodobně z Červeného kopce. Samotný dům, byť to na první pohled není patrné, je postavený ze dřeva. Trámová konstrukce je opláštěná korkovými deskami, které jsou omítané a vnitřní prostor mezi deskami vyplněný výsypkou. Představuje tak při troše nadsázky velmi ranný příklad sendvičového zdiva a v roce 1906 ho kritik Karel Elgart Sokol v Národních listech označil za *‘stavivo pro nás setrvačné ještě dost odvážné’*.

PROSTOR A VYBAVENÍ DOMU

Vila, jejíž vstupní fasádě dominovala skleněná mozaika s výjevem z pohádky Bača a šiarkan navržená Adolfem Kašparem, je rozdělena na vstupní reprezentačně-společenskou část, pracovní část v patře a soukromé obytné prostory v obou podlažích.

Ústředním prostorem interiéru je **schodišťová hala**. Ve své době velmi moderní prvek interiéru. Dušan Jurkovič na její vybavení soustředil svoji pozornost. Dřevěná konstrukce

5 budov, 1 galerie.

schodiště do parta je mistrně ukrytá za výklenkem na jehož výzdobu pozval Jurkovič malerečku z Čataje, pestré lidové motivy zatónovat do modra. Modrá byla i lazura nábytku a koberec na podlaze. Stěny byly ve spodní části pokryty linkrustovou tapetou tmavě červené barvy. Dveře a strop nechal Jurkovič lazurovat zelenou barvou, detaily řezeb zdůraznil červenavou barvou. K hlavnímu prostoru přiléhal výklenek s posezením a knihovničkou, který bylo možné oddělit zatažením těžkého závěsu. Svítivě žluté javorové dřevo spolu s gobelíny z dílny Rudolfa Schlattauera vytvářelo jedinečnou atmosféru. Prostor byl určený pro paní domu, jak naznačovala i socha Maměnky od Franty Úprky.

Na halu navazoval **přijímací salon**. V katalogu výstavy roku 1906 přijímací salon pojmenoval Jurkovič jako Výstavní místnost prodejného nábytku a skutečně jednotlivé nábytkové sestavy nabízel svým klientům. Tu první dnes najdeme na zámku v Novém městě nad Metují, další si koupil Tomáš Baťa pro svoji vilu ve Zlíně, bohužel se nedochovala.

V ostatních místnostech přízemí v roce 1906 byly vystaveny modely, plány a fotografie Jurkovičova díla. Teprve po skončení výstavy byla dovybavena kuchyně, dětský pokoj, ložnice s koupelnou. Dům byl vytápěný centrálním rozvodem horkého vzduchu. Po roce 1911 Jurkovič doplnil do domu ústřední topení. Svícení bylo elektrické i plynové. Pozoruhodný je lustr v schodišťové hale — konstrukce lustru původně určená pro plynové osvětlení byla upravena pro elektrické žárovky.

JURKOVIČOVA VILA — DŘÍVE A NYNÍ

Architekt s rodinou obýval vilu do roku 1919, kdy se odstěhovali na Slovensko. Následně se střídali různí majitelé domu až roku 1938 dům koupila rodina Švancarových, od jejichž potomků získala vilu v roce 2006 Moravská galerie v Brně. Roku 2007 probíhal rozsáhlý stavebně-historický, sondážní a statigrafický průzkum připravovaný ateliérem Transat architekti. Tyto podklady se staly východiskem vypracování projektu obnovy Jurkovičovy vily, který vedle samotné obnovy domu obsahoval také personální i materiálové přípravy pro založení studijního centra Dušana Jurkoviče. Obnova domu podle projektu ateliéru Transat architekti byla zahájena roku 2009, dokončena pak v roce 2011.

Stejně jako roce 1906, kdy si na Výstavě architektury a uměleckého průmyslu mohli v **kuchyni, dětském pokoji a ložnici** návštěvníci prohlédnout výstavu Jurkovičovy tvorby, budou i v roce 2011 tyto prostory znovu hostit výstavu díla významného architekta. V prostorách těchto tří pokojů, kde se podařilo odhalit původní výmalbu stěn, bude k vidění **stálá expozice** představující především Jurkovičovo „moravsko-české“ období.

Prostory **ateliéru** pak budou využity pro **pořádání krátkodobých výstav**. Hostinský pokoj bude využíván jako dětský ateliér. Původně prázdná půda bude upravena na badatelnu Centra Dušana Samo Jurkoviče.

Pro zajištění veškerého návštěvníckého komfortu poslouží upravený suterén. Na místo původního skladu a bytu domovníka, v padesátých letech proměněných na protiatomový kryt, zde bude zázemí se sociálním zařízením, šatnou, kuchyňkou. Do suterénu povede rampa, která umožní pohybově handicapovaným návštěvníkům bezpečný vstup do domu, jejich pohyb po jednotlivých patrech bude zajišťovat výtah.

5 budov, 1 galerie.

REKONSTRUKCE JURKOVIČOVY VILY

V průběhu let ve vile došlo k řadě změn. Jurkovič sám v letech 1911-1913 provedl stavební úpravy. Při svém odchodu na Slovensko si vzal i některé nábytkové kusy. Vybavení haly ale zřejmě ještě na počátku 20. let zůstalo v původní podobě. Teprve další majitelé provedli úpravy, které změnilly charakter této místnosti. Vesměs se ale jednalo o přidávání nových vrstev. Vila je tedy dodnes unikátní mírou uchování původních lazur na dřevěných dveřích a oknech, trámech, či výmalbě na stěnách nebo podlah, které byly pouze překrývány novými vrstvami. Během obnovy byly originální vrstvy odhaleny.

Rákosový omítaný podhled ve 30. letech zakryl dřevěný strop a tím ho zakonzervoval včetně originální zelené lazury. Strop patří nyní z hlediska míry dochování k nejpozoruhodnějším prvkům interiéru. Snad až v 50. letech, kdy dům obývalo více rodin, byla rozebrána knihovnička v alkovně, odstraněny lustry a uloženy na půdě a ve sklepě, kde také vznikl protiatomový kryt. V šedesátých letech proběhla první velká rekonstrukce, soustředěná především na exteriér vily. Původní omítka byla nahrazena novou. Kvalita omítky dovolila její ponechání na domě i dnes.

Jednou z nejvýraznějších částí rekonstrukce je novinka na vstupní fasádě vily – od září roku 2010 zdobí vstupní fasádu Jurkovičovy vily opět skleněná mozaika, tedy přesněji malba na sklo na téma pohádky *Bača a šiarkan*. Jejím autorem je **Josef Bolf**.

Na způsob provedení rekonstrukce byl kladen obzvlášť velký důraz – celý proces byl postupně dokumentován a výstupem se stal manuál pro rekonstrukci památek určený odborné veřejnosti. Na stránkách Moravské galerie v Brně je jí věnována samostatná sekce.

Martina Lehmannová
kurátorka Moravské galerie v Brně

JURKOVIČOVA VILA A NORSKÉ FONDY

Vlastní vila Dušana Samo Jurkoviče je jednou z nejvýznamnějších architektonických památek přelomu 19. a 20. století v Brně. Spolu s realizacemi Jurkovičových návrhů na Pustevnách, v Luhačovicích a na zámku Nové Město nad Metují tvoří základ architektonického dochovaného díla v České republice. Moravská galerie v Brně spravuje Jurkovičovu vilu od roku 2006, kdy ji i s okolní zahradou odkoupila od soukromých majitelů za 15 162 950 korun. Celková rozpočet projektu rekonstrukce byl 1 251 878 eur, tedy přibližně necelých 35 milionů korun. Zhruba 30 milionů z této částky připadl na rehabilitaci areálu a zbytek byl věnován na vybudování stálé expozice a studijního centra.

Projekt s názvem *Centrum Dušana Samo Jurkoviče v Brně* byl zařazen do 3. výzvy žádostí o granty z Finančních mechanismů EHP/Norska (tzv. Norské fondy), přesně do prioritní oblasti „Uchovávání evropského kulturního dědictví“. Jeho cílem se stala **vzorová rehabilitace památkově chráněného objektu a jeho zpřístupnění veřejnosti**.

5 budov, 1 galerie.

Pražákův palác Uměleckoprůmyslové muzeum Místodržitelství palác Jurkovičova vila Rodný dům Josefa Hoffmanna

OTEVÍRACÍ DOBA JURKOVIČOVY VILY

duben – říjen / úterý – neděle
10-12 h a 12.30 – 18 h

listopad – březen / čtvrtek – neděle
10-12 h a 12.30 – 16 h

VSTUPNÉ DO JURKOVIČOVY VILY

Plné vstupné 100 Kč

Poloviční vstupné 50 Kč (děti, studenti, členové SPMG, senioři)

Rodinné vstupné 220 Kč (2 dospělí + 1 a více dětí)

Vstupné zdarma mají děti do 6 let, ZTP, ZTP/P, členové ICOM, AMG, UHS, novináři

Vstupné s cizojazyčným výkladem 100 Kč + příplatek 30 Kč za osobu (anglicky, německy).

Výklad min. od 3 osob a pouze na objednávku.

PATNEŘI

ERA21

A2
Kulturní spolupráce

| STUDENT | AGENCY |

kult.cz

KONTAKT PRO MÉDIA

Martina Vašková, Oddělení marketingu a komunikace, +420 724 516 672, +420 532 169 174

tisk@moravska-galerie.cz